

8. Лебедик Л. В. Формирование общих и профессиональных компетенций магистра экономики как будущего преподавателя / Л. В. Лебедик // Теоретико-методические основы внедрения компетентностного подхода в высшей школе: монография / под ред. д. пед. н., проф. В. Ю. Стрельникова. – Харьков: Издательство Иванченко И. С., 2018. – 390 с. – С. 167–177.

9. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності магістрів педагогіки вищої школи / Л. В. Лебедик // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: Зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Вип. 28. – Т. 1. – 460 с. – С. 180–185.

10. Стрельников В. Ю. Акмеологічна компетентність викладача вищої школи / В. Ю. Стрельников // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки. – № 31 (244). – Черкаси: ЧНПУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – С. 71–74.

11. Стрельников В. Ю. Інноваційні технології підготовки соціальних педагогів до роботи в умовах спеціальних навчальних закладів / В. Ю. Стрельников // Новітні медико-психолого-педагогічні технології діагностики, запобігання і подолання мовленнєвих розладів: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 1–2 жовтня 2009 р.). – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2009. – 242 с. – С. 181–188.

12. Стрельников В. Ю. Компетентнісний підхід в акмеології / В. Ю. Стрельников // Компетентнісний підхід до підготовки випускників вищого навчального закладу: матеріали XXXVI міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 22–23 березня 2011 р.): в 2 ч. Ч. 1. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 256 с. – С. 167–169.

13. Стрельников В. Компоненты профессиональной компетентности преподавателя высшей школы / В. Ю. Стрельников // Edukacja i ekonomia. Redakcja naukowa prof. dr. hab. V. Rajangu, dr. T. Trocikowski. – Wloclawek – Kaniewo, 2015. – С. 213–221.

14. Стрельников В. Ю. Возможности модульной освіти для интенсифікації навчання / В. Ю. Стрельников // Підготовка соціального педагога на засадах партнерства. Матеріали науково-практичної конференції 24 листопада 2015 року / За редакцією М. П. Васильєвої. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. – 2015. – 144 с. – С. 25–27.

15. Стрельников В. Ю. Професійний розвиток майбутнього фахівця як складник його соціальної діяльності у контексті сучасної соціокультурної ситуації / В. Ю. Стрельников // Соціально-педагогічна діяльність в умовах трансформації суспільства: теоретичні та прикладні проблеми: монографія / С. П. Архипова, Т. М. Десятков, І. І. Кругляк та ін.; за заг. ред. С. П. Архипової. – Черкаси: Вид. ФОП Гордієнко Є. І., – 2014. – С. 19–46.

16. Стрельников В. Ю. Соціальна адаптація переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО у системі освіти дорослих / В. Ю. Стрельников // Філософія публічного управління. 2018. – № 2. – С. 67–70.

17. Стрельников В. Ю. Соціальна робота з безпритульними дітьми: світовий досвід / В. Ю. Стрельников // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (м. Полтава, 19–20 квітня 2017 року). У 3-х томах. Том 1. – К.: Університет «Україна», 2017. – 647 с. – С. 161–170.

Ірина ТАМОЖСЬКА

ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. визначено такі основні напрями реформування освітньої сфери в умовах інноваційного сталого розвитку суспільства: підвищення якості, доступності та конкурентоспроможності освіти, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір, модернізація мережі навчальних закладів щодо більш ефективного використання їх матеріально-технічних, кадрових, фінансових, управлінських ресурсів, пошук альтернативних моделей організації навчання, що в підсумку сприятиме «переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян» [8].

Дослідники (Я. Я. Болюбаш, М. Ф. Степко, В. Д. Шинкарук) [1] на основі аналізу сучасної соціокультурної ситуації переконливо доводять, що саме сучасна вища професійна школа має той потужний освітній і науковий потенціал, який здатен забезпечити модернізацію системи професійної підготовки фахівців у контексті нових світоглядних, соціальних і економічних викликів.

Відтак погоджуємося з думкою Л. С. Лобанової про те, що підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації, а також «наукові дослідження в сучасному вимірі» мають важливе значення для розвитку «людського капіталу» [4, с. 3–5].

Згідно зі звітом Національного агентства якості освіти, станом на 2018–2019 н. р. в Україні за даними ЄДЕБО налічується 671 заклад вищої освіти (193 університети, 152 інститути, 127 відокремлених підрозділів, 118 інших наукових установ (організацій), 73 академії та 8 наукових центрів) [7, с. 15]. Наявність широкої мережі закладів вищої освіти по-перше, демонструє зростання попиту на здобуття вищої освіти, її масовість; по-друге, вимагає підготовки професорсько-викладацьких кадрів для забезпечення освітнього процесу в контексті посилення ринкових вимог.

Із приєднанням у 2005 р. України до Болонського процесу розпочалися фундаментальні структурно-змістовні реформи системи вищої освіти, і зокрема в частині підготовки науково-педагогічних кадрів. Трансформації передбачають наближення вітчизняної системи освіти до європейських стандартів, підвищення ефективності діяльності науково-педагогічних кадрів, підвищення її престижності. Прийняття нової редакції Закону України про вищу освіту № 1556–VII в 2014 р. [2], що віддзеркалював вектор європейської інтеграції, сприяло пришвидшенню процесів модернізації системи підготовки висококваліфікованих викладачів відповідно до потреб світового ринку підготовки дослідників, запровадження нових механізмів забезпечення якості освіти та впровадження принципу академічної мобільності, налагодження міжнародної співпраці в галузі освіти та ліцензування висококваліфікованих наукових та науково-освітніх кадрів у межах європейського освітнього простору.

Професійно-педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу є цілеспрямованою діяльністю з підготовки фахівця вищої кваліфікації, із розвитку наукового психолого-педагогічного знання щодо закономірностей та умов реалізації освітнього процесу, із розробки методологічних та загальнопедагогічних проблем, а також із особистісно-професійного саморозвитку з урахуванням змін, що виникають у професійному та освітньому просторі. Саме в такому контексті, як уважає М. О. Ларіонова, викладач вищого навчального закладу постає як суб'єкт модернізації вітчизняної освіти, що здатний до змін, відбудови, до ефективної підготовки конкурентоспроможного фахівця вищої кваліфікації [3, с. 31].

Міжнародна комісія ЮНЕСКО з питань освіти для XXI століття у контексті нових викликів покладає місію задоволення соціального запиту на таких фахівців саме на університети як «гаранта поширення універсальних цінностей і культурної спадщини» у таких напрямках діяльності:

- як наукової установи, джерела знань, що дає можливість займатися теоретичними та прикладними дослідженнями;
- як закладу професійної підготовки викладачів, що поєднує адаптовані до потреб економіки освітні програми та прогресивні освітні методики;
- як закладу безперервної освіти дорослих, їх фахової перепідготовки;
- як ключового партнера в галузі міжнародного співробітництва, що завдяки потужним науковим школам може забезпечити академічну мобільність викладачів і студентів, обмін передовим досвідом, підвищення якості освіти [5, с. 16].

Необхідно зважати на те, що в сучасній Україні підготовку фахівців до науково-педагогічної діяльності здійснюють заклади вищої освіти III–IV рівнів акредитації (з прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» у вересні 2014 року поняття про

рівні акредитації не застосовується) незалежно від форм власності, а основними інституційними формами є аспірантура та докторантура. Згідно з чинним Законом України «Про вищу освіту» [2] залишилася дворівнева модель підготовки наукових і науково-педагогічних працівників, що безпосередньо починається на третьому освітньо-науковому / освітньо-творчому рівні («доктор філософії» / «доктор мистецтв») та продовжується на вищому науковому («доктор наук»). Порядок підготовки та правила прийому здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії й доктора наук у закладах вищої освіти визначається Кабінетом Міністрів України; умови прийому та освітні програми розробляють заклади вищої освіти [6].

Отже, метою підготовки науково-педагогічних працівників є розвиток їхніх особистісних якостей, забезпечення професійного зростання, формування педагогічної майстерності, фахової компетентності (професійно важливих умінь і навичок), а також здатності здійснювати науково-дослідну діяльність.

Список використаної літератури

1. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / за ред. В. Г. Кременя; авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 09.08.2020).
3. Ларионова М. А. Преподаватель вуза – субъект модернизации образования. *Высшее образование в России*. Москва, 2007. № 12. С. 30–33.
4. Лобанова Л. С. Системы подготовки научных кадров в европейских странах и Украине: сравнительный анализ в контексте формирования Единого европейского образовательного и научного пространства. Киев : ДП «Информационно-аналитическое агентство», 2010. 100 с.
5. Образование : сокрытое сокровище (Learning: The Treasure Within): Основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века. Москва : ЮНЕСКО, 1996. 46 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.08.2020).
7. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік / за заг. ред. проф. Сергія Квіта. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. 244 с.
8. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 14.07.2020).

Оксана ДАНИСКО

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ ЗВО

В умовах глобальної цифровізації майже всі аспекти людського життя стають все більш персоналізованими. Це явище активно простежується у сфері соціальних медіа, інтернет-реклами, пошукових хмарних систем, які на основі аналізу запитів користувача упорядковують і пропонують цікавий для кожного контент.

Останнім часом в освіті простежується тенденція популяризації персоналізованого навчання. Повільно, але впевнено персоналізація стає новаційним освітнім трендом. Актуальність дослідження зумовлена сучасною соціокультурною ситуацією, яка вимагає від закладу вищої освіти підготовки конкурентоспроможного, активного, відповідального, самостійного фахівця, який може діяти вдумливо та раціонально у неоднозначних ситуаціях. Для цього, як зазначено в Законі України «Про вищу освіту» здобувачеві важливо забезпечити індивідуальну освітню траєкторію як «персональний